

2024-06-20

Nedarbo draudimo išmokų mokėjimo trukmė Europos Sąjungos valstybėse narėse

Darbe apžvelgiama nedarbo draudimo išmokų mokėjimo trukmė ir kai kurie su tuo susiję ypatumai 24 ES šalyse (išskyrus Kiprą, Liuksemburgą ir Maltą).

Įvadas

Nedarbo draudimo išmokų mokėjimas, – ypač mokėjimo trukmė – paprastai priklauso nuo užimtumo laikotarpių, per kuriuos buvo mokėtos nedarbo draudimo įmokos. Kai kuriose šalyse išmokos mokėjimo trukmė taip pat priklauso ir nuo darbo netekusio asmens amžiaus (Austrija, Čekija, Ispanija, Kroatija, Lietuva, Portugalija, Prancūzija, Slovėnija, Suomija, Vengrija, Vokietija). Paprastai tai taikoma bedarbiams asmenims virš 50 metų arba iki senatvės pensijos amžiaus likus maždaug 5 metams.

Be to, kai kur viena iš keliamų sąlygų nedarbo draudimo išmokai gauti – iš darbo turi būti atleidžiama ne dėl darbuotojo noro ar jo kaltės (iš dalies Bulgarijoje, Čekijoje, taip pat Italijoje, Kroatijoje, Portugalijoje). Kai kuriose šalyse nedarbo draudimo išmokos dydis ilgainiui mažėja (Belgija, Čekija, Estija, Latvija, Lietuva).

Išskyrus retas išimtis (pavyzdžiui, Kroatiją ir Slovėniją), daugelyje šalių, prisijungusių prie ES nuo 2004 m., nedarbo draudimo išmokos bedarbiams paprastai mokamos iki vienerių metų. Tačiau ir kai kuriose „senosiose“, iki 1995 m. prie ES prisijungusiose valstybėse narėse nedarbo draudimo išmokų mokėjimo trukmė taip pat gali neviršyti vienerių metų (Airija, Austrija, Graikija).

Pažymėtina, kad daugelyje valstybių nedarbo draudimo išmokos mokėjimas gali būti nutraukiamas, jei bedarbis neieško darbo.

Pagal Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymo 7 straipsnio 2 dalį, nedarbo draudimo išmoka mokama 9 mėn. Be to, bedarbiams, kuriems paskirtos arba atnaujintos nedarbo draudimo išmokos mokėjimo termino pabaigos dieną iki senatvės pensijos amžiaus yra likę ne daugiau kaip 5 metai, nedarbo draudimo išmokos mokėjimas pratęsiamas dar 2 mėn., jeigu asmeniui nepaskirta išankstinė senatvės pensija (12. 1. str.).

Nedarbo draudimo išmoka apskaičiuojama kaip pastovios ir kintamos dalių suma. Pastovią nedarbo draudimo išmokos dalį sudaro to mėnesio, už kurį mokama nedarbo draudimo išmoka, 23,27 proc. galiojančios minimaliosios mėnesinės algos.

Kintama nedarbo draudimo išmokos dalis apskaičiuojama taip: 1–3 nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 38,79 proc. apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų; 4–6 nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 31,03 proc. apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų; 7–9 nedarbo draudimo išmokos mokėjimo mėnesį – 23,27 proc. apdraustojo vidutinių mėnesinių draudžiamųjų pajamų (8 str.)¹.

¹ Lietuvos Respublikos nedarbo socialinio draudimo įstatymas: <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.224462/asr>

Toliau pateikiamuose *Eurostat* paveiksluose matomos išlaidos nedarbo išmokoms palyginti su BVP ir vidutinės išlaidos nedarbo išmokoms.

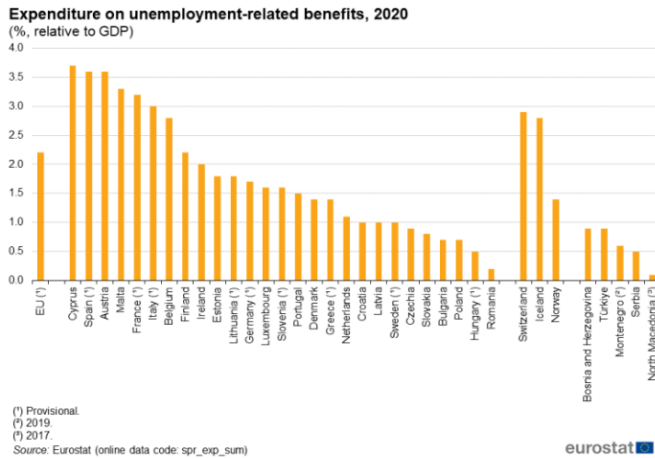

Figure 1: Expenditure on unemployment-related benefits, 2020

(%, relative to GDP)

Source: Eurostat ([spr_exp_sum](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1))

1 paveikslas. Išlaidos nedarbo išmokoms palyginti su BVP 2020 m. (anglų kalba)

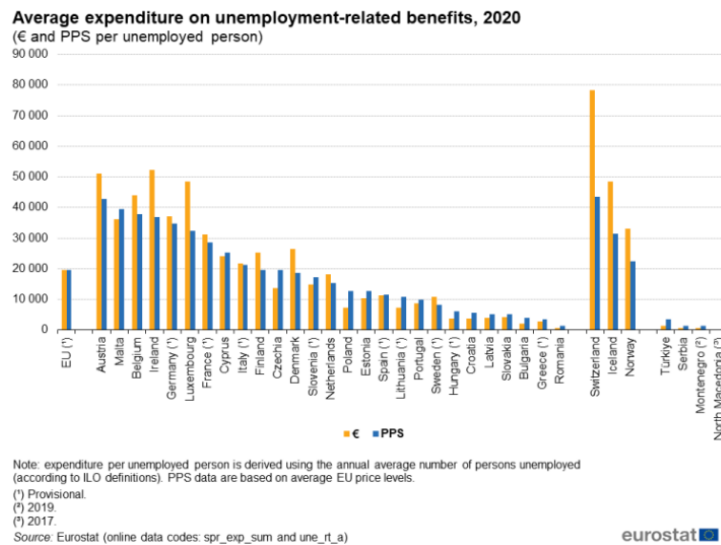

Figure 3: Average expenditure on unemployment-related benefits,

2020

(€ and PPS per unemployed person)

Source: Eurostat ([spr_exp_sum](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1)) and ([une_rt_a](https://ec.europa.eu/eurostat/tgm/table.do?tab=table&init=1&language=en&plugin=1))

2 paveikslas. Vidutinės išlaidos nedarbo išmokoms vienam asmeniui (eurais ir perkamosios galios paritetais) 2020 m. (anglų kalba)

Šaltinis: *Eurostat*²

² Eurostat. *Unemployment-related expenditure in 2020*: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Social_protection_statistics_-_unemployment_benefits#Unemployment-related_expenditure_in_2020

Airija

Darbo ieškančio asmens išmoka mokama, priklausomai nuo įmokų mokėjimo laikotarpių, 6 mėn. arba 9 mėn.³

Darbo ieškančio asmens pašalpa gali būti mokama, kai pasibaigia darbo ieškančio asmens išmokos mokėjimo laikotarpis. Taip pat ji gali būti mokama, jei asmuo turi teisę gauti tik sumažintą darbo ieškančio asmens išmoką ir jam labiau apsimoka gauti darbo ieškančio asmens pašalpą. Darbo ieškančio asmens pašalpos mokėjimas taip pat priklauso nuo asmens pajamų, kurios negali viršyti tam tikros ribos⁴.

Austrija

Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpiai:

- 30 savaičių;
- nuo 40 metų – 39 savaitės;
- nuo 50 metų – 52 savaitės;
- jei dalyvaujama socialinio draudimo profesinės reabilitacijos priemonėse – 78 savaitės;
- jei dalyvaujama darbo fondo mokymų programoje – 3–4 metai⁵.

Belgija

Iš esmės nedarbo draudimo išmokos gali būti skiriamos neterminuotai. Nedarbo draudimo išmokos dydis ilgainiui mažėja: po 12 mėn., dar po 36 mėn., kol tampa fiksuoto dydžio bedarbio išmoka po 48 mėn.

Nedarbo draudimo išmokos dydis nemažėja asmenims, atitinkantiems vieną iš šių sąlygų:

- turintiems mažiausiai 25 metų darbo stažą;
- asmenims nuo 55 metų ir vyresniems;
- kai asmens dalyvumo lygis negrižtamai sumažėjęs mažiausiai trečdaliu⁶.

Bulgarija

Jei asmuo nutraukia darbo santykius savo noru arba dėl jo kaltės, jam 4 mėn. mokama mažiausio dydžio nedarbo draudimo išmoka.

Nedarbo draudimo išmoka gali būti mokama nuo 4 mėn. iki 12 mėn.⁷

Čekija

Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė priklauso nuo bedarbio amžiaus:

- asmenims iki 50 metų – 5 mėn.;
- asmenims virš 50 metų ir iki 55 metų – 8 mėn.;

³ *Jobseeker's Benefit*: <https://www.citizensinformation.ie/en/social-welfare/unemployed-people/jobseekers-benefit/>

⁴ *Jobseeker's Allowance*: <https://www.citizensinformation.ie/en/social-welfare/unemployed-people/jobseekers-allowance/>

⁵ *Arbeitslosengeld - Anspruchsdauer*:

https://www.oesterreich.gv.at/themen/steuern_und_finanzen/unterstuetzungen_beihilfen_und_foerderungen/unterstuetzungen_bzw_beihilfen_fuer_arbeitsuchende_sowie_arbeitgeber/1/1/Seite.3610011.html

⁶ *Le Chômage en Belgique: l'essentiel pour tout comprendre*: <https://aide-sociale.be/chomage/>; *Le régime belge de sécurité sociale (salariés)*. *Chômage*: https://www.cleiss.fr/docs/regimes/regime_belgique_s5.html

⁷ *Unemployment Benefits*: <https://www.nssi.bg/en/faqs/unemployment-benefits/>

- asmenims virš 55 metų – 11 mėn.

Nedarbo išmokos dydis ilgainiui mažėja. Per pirmus 2 mėn. mokama 65 proc. darbo netekusio asmens vidutinio mėnesio atlyginimo po mokesčių, nuo 3 iki 4 mėn. – 50 proc., likusį laikotarpį – 45 proc.

Jei asmuo išeina iš darbo savo noru be rimtos priežasties, jam per visą nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpį mokama 45 proc. vidutinio mėnesio atlyginimo po mokesčių dydžio išmoka⁸.

Danija

Danijoje nedarbo draudimas yra tik savanoriškas. Draudžia nedarbo draudimo fondai (dan. *A-kasse*), kurių kai kurie yra skirti tik tam tikrų profesijų asmenims. Draudimas finansuojamas iš dalies iš fondo narių įmokų, bet nemažai prisideda ir valstybė. Paprastai fondo narys turi teisę gauti nedarbo draudimo išmokas 2 metus per 3 metų laikotarpį. Kai kuriais atvejais nedarbo draudimo išmokų mokėjimą galima pratęsti iki 3 metų (pavyzdžiui, už kiekvieną papildomai dirbtą valandą gaunamos + 2 val. draudimo išmokų, kitaip tariant, už 1 dirbtą mėn. nedarbo draudimo išmokos mokėjimas pratęsiamas 2 mėn.)⁹.

Estija

Nedarbo draudimo išmokas moka Nedarbo draudimo fondas. Nedarbo draudimo išmokos mokamos ilgiausiai iki 300 dienų, kai kuriais atvejais mokėjimas gali būti pratęstas dar 60 dienų.

Nedarbo draudimo išmoka ilgainiui mažėja: išmokos dydis per pirmas 100 dienų sudaro 60 proc. apdrausto asmens vidutinio atlyginimo, per likusias dienas – 40 proc.¹⁰.

Graikija

Paprastai nedarbo draudimo išmoka mokama nuo 5 iki 12 mėn.¹¹.

Ispanija

Nedarbo draudimo išmokos yra dviejų tipų. Viena jų susijusi su draudimo įmokų mokėjimu. Ši išmoka, priklausomai nuo aplinkybių, gali būti mokama nuo 120 iki 720 dienų.

Kita išmoka yra labiau socialiai orientuota ir skirta tam tikroje padėtyje atsidūrusiems asmenims:

- išnaudojusiems teisę į nedarbo išmokas ir turintiems šeimas;
- išnaudojusiems teisę į nedarbo išmokas, neturintiems šeimos ir virš 45 metų;
- asmenims virš 52 metų, atitinkantiems reikalavimus¹².

⁸ Podpora v nezaměstnanosti 2024: <https://www.penize.cz/podpora-v-nezamestnanosti/449960-podpora-v-nezamestnanosti-2024-podminky-kdo-ma-narok-podrobny-prehled>

⁹ Unemployment insurance in Denmark: <https://www.a-kasser.dk/unemployment-insurance-in-europe/denmark/index.html>

¹⁰ Unemployment Insurance Act, 8 ir 9 straipsniai: <https://www.riigiteataja.ee/en/eli/ee/522062016001/consolide/current>

¹¹ Regular unemployment benefit: https://en.mitos.gov.gr/index.php/%CE%94%CE%94:Regular_unemployment_benefit

¹² Unemployment benefits: https://administracion.gob.es/pag_Home/en/Tu-espacio-europeo/derechos-obligaciones/ciudadanos/trabajo-jubilacion/condiciones-trabajo/prestaciones-desempleo.html

Italija

Paprastai nedarbo draudimo išmokos neskiriamos asmenims, savo norui išėjusiems iš darbo. Tai netaikoma darbo santykių nutraukimui, jei asmuo yra motinystės atostogose arba išeina iš darbo dėl pagrįstos priežasties.

Naujojo nedarbo socialinio draudimo (NASpI) išmokos mokamos laikotarpį sudaro pusė per pastaruosius 4 metus mokėtų draudimo įmokų mokėjimo laikotarpio. Taigi geriausiu atveju tai yra 2 metai.

Bet kokių atveju galima pretenduoti į mėnesio nedarbo išmoką (DIS-COLL), kuri mokama iki 6 mėn.¹³

Kroatija

Pretenduoti į nedarbo draudimo išmoką negalima, jei asmuo darbo neteko dėl savo kaltės ar noro. Nedarbo draudimo išmoka gali būti mokama nuo 90 dienų iki 450 dienų.

Tačiau jei darbo netekęs asmuo turi 32 metų darbo stažą ir jam likę 5 metai iki senatvės pensijos amžiaus, išmoka jam mokama iki jo įsidarbinimo arba iki tol, kol pasikeis aplinkybės, dėl kurių netenkama teisės į nedarbo draudimo išmoką¹⁴.

Latvija

Asmenims, atitinkantiems reikalavimus, nedarbo draudimo išmoka mokama ilgiausiai 8 mėn. Nedarbo draudimo išmokos dydis ilgainiui mažėja (nuo visos apskaičiuotos nedarbo draudimo išmokos dydžio per pirmus 2 mėn. iki 45 proc. apskaičiuotos išmokos dydžio paskutiniais 2 mėn.)¹⁵.

Lenkija

Nedarbo draudimo išmoka gali būti mokama 6 arba 12 mėn. Tai priklauso nuo nedarbo lygio toje teritorijoje, kurioje gyvena bedarbis asmuo. Jei nedarbo lygis neviršija 150 proc. nacionalinio nedarbo lygio, išmoka mokama 6 mėn. Jei nedarbo lygis viršija 150 proc. nacionalinio nedarbo lygio, išmoka gali būti mokama 12 mėn.¹⁶

Nyderlandai

Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė yra nuo 3 mėn. iki 24 mėn. Iki 2016 m. ilgiausias išmokos mokėjimo terminas buvo 38 mėn.¹⁷

¹³ *Unemployment benefits*: <https://www.inps.it/en/en.information-english.unemployment-suspension-from-work-and-workers-prot.unemployment-benefits.html>

¹⁴ *Work*: <https://mss.gov.hr/work/122>

¹⁵ *Bezdarbnieka tiesības uz pabalstu un sociālā apdrošināšana*: <https://lvportals.lv/skaidrojumi/354008-bezdarbnieka-tiesibas-uz-pabalstu-un-sociala-apdrosinasana-2023>

¹⁶ *Zasilek dla bezrobotnych - kiedy przysluguje zasilek z Urzędu Pracy?*: <https://poradnikpracownika.pl/-zasilek-dla-bezrobotnych-ile-wynosi>

¹⁷ *Unemployment benefits after losing your job*: <https://www.fnv.nl/migrantworkers/work-and-income/dismissal/unemployment-benefits-after-losing-your-job>; *Werkloosheidswet*, 42 straipsnis: <https://wetten.overheid.nl/BWBR0004045/2024-01-01/#HoofdstukII>

Portugalija

Viena pagrindinių sąlygų nedarbo draudimo išmokai gauti – nenutraukti darbo santykių savo noru.

Priklausomai nuo draudimo įmokų mokėjimo laikotarpių ir asmens amžiaus, išmoka gali būti mokama tokį terminą:

- asmenims iki 30 metų – 150, 210 arba 330 dienų;
- asmenims nuo 30 iki 40 metų – 180, 330 arba 420 dienų;
- asmenims nuo 40 iki 50 metų – 210, 360 arba 540 dienų;
- asmenims nuo 50 metų – 270, 270 arba 540 dienų.

Jei darbo netekęs asmuo neturi teisės gauti nedarbo draudimo išmoką arba išnaudojo teisę ją gauti, jis gali pretenduoti į socialinę nedarbo išmoką. Asmenims iki 40 metų, išnaudojusiems teisę į nedarbo draudimo išmoką, socialinė nedarbo išmoka gali būti mokama pusę aukščiau paminėtų laikotarpių trukmės. Asmeniui virš 40 metų socialinė nedarbo išmoka gali būti mokama tokį patį laikotarpį, kaip ir anksčiau skirtos nedarbo draudimo išmokos¹⁸.

Prancūzija

Viena iš sąlygų – nedarbo laikotarpiai negali viršyti 75 proc. užimtumo laikotarpių trukmės.

Nedarbo draudimo išmokos, vadinamos pagalbos grįžimui į darbą išmoka, mokėjimo laikotarpis negali būti mažesnis nei 6 mėn., tačiau negali viršyti:

- 538 dienų asmeniui iki 53 metų;
- 685 dienų asmeniui nuo 53 iki 55 metų arba 1095 dienų (36 mėn.), jei asmuo dalyvauja darbo rinkos priemonėse;
- 882 dienų asmeniui nuo 55 metų.

Be to, jei padėtis darbo rinkoje nepalanki, nedarbo išmokos mokėjimas gali būti pratęstas, likus 30 dienų iki nedarbo išmokos mokėjimo termino pabaigos. Pratęsimo laikotarpiai:

- 182 dienos asmeniui iki 53 metų, taigi nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpis iš viso ilgėja iki 730 dienų;
- 228 dienos asmenims nuo 53 iki 54 metų, taigi iš viso ilgėja iki 913 dienų;
- 273 dienos nuo 55 metų, taigi iš viso ilgėja iki 1095 dienų¹⁹.

Rumunija

Nedarbo draudimo išmoka gali būti mokama nuo 6 mėn. iki 12 mėn.²⁰.

Slovakija

Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė – 6 mėn.²¹.

¹⁸ Unemployment benefit: <https://en.seg-social.pt/unemployment-benefit>

¹⁹ Allocation d'aide au retour à l'emploi (ARE): <https://www.unedic.org/la-reglementation/fiches-thematiques/allocation-d-aide-au-retour-a-l-emploi-are>

²⁰ Unemployment insurance: <https://www.euraxess.gov.ro/romania/information-assistance/unemployment-insurance>

²¹ Čo je dávka v nezamestnanosti?: <https://www.socpoist.sk/kto-som/zamestnanec/poziadat-o-davku/ako-poziadat-o-davku-v-nezamestnanosti>

Slovėnija

Nedarbo draudimo išmokos mokėjimo laikotarpis priklauso nuo draudimo laikotarpio. Išmoka mokama nuo 2 mėn. iki 12 mėn. Be to, išmokos mokėjimo terminas priklauso ir nuo bedarbio amžiaus:

- 19 mėn., jei asmuo vyresnis nei 53 metų ir draudimo laikotarpis viršija 25 metus;
- 25 mėn., jei asmuo vyresnis nei 58 metų ir draudimo laikotarpis viršija 28 metus²².

Suomija

Suomijoje yra trijų tipų nedarbo draudimo išmokos.

Bazinė nedarbo išmoka skiriama registruotiems darbo ieškantiems asmenims. Ji mokama nuo 300 iki 400 dienų. Jei asmuo atitinka reikalavimus dėl darbo stažo ir jam suėję 58 metai, bazinė nedarbo išmoka gali būti mokama iki 500 dienų.

Darbo rinkos subsidija gali būti skirta pradėjusiems dirbti asmenims arba neturintiems pakankamo darbo stažo. Ši išmoka taip pat mokama asmenims, kurie netenka teisės toliau gauti bazinę nedarbo išmoką arba su pajamomis susijusią nedarbo išmoką.

Su pajamomis susijusias nedarbo išmokas moka nedarbo fondas, kurio nariu galima tapti savanoriškai. Tai pat keliami darbo stažo reikalavimai. Išmokos dydis priklauso nuo buvusio atlyginimo dydžio. Gaunantiems šią išmoką socialinis draudimas kitų nedarbo draudimo išmokų nemoka. Taigi jei asmuo nėra nedarbo fondo narys ir atitinka reikalavimus dėl darbo stažo, jis gali gauti bazinę nedarbo išmoką. Jei jis neatitinka reikalavimų dėl darbo stažo, jis gali gauti darbo rinkos subsidiją²³.

Švedija

Nedarbo draudimas yra dviejų tipų: privalomas ir savanoriškas. Privalomas bazinis draudimas suteikiamas, kai asmuo pradeda dirbti. Savanorišką nedarbo draudimą vykdo nedarbo draudimo fondai (šved. *A-kassa*). Privalomo bazinio draudimo įmokas moka tik darbdaviai. Nedarbo draudimo fondai iš dalies finansuojami iš narių įmokų. Abiejų tipų nedarbo draudimo išmokų mokėjimo trukmė vienoda – 14 mėn. Nedarbo draudimo fondas ypač atsižvelgia į tai, ar asmuo turi bent vieną vaiką išlaikytinį iki 18 metų – tokiu atveju nedarbo draudimo išmokos mokėjimo terminas pratęsiamas iki 21 mėn.²⁴.

Vengrija

Yra dviejų tipų nedarbo draudimo išmokos. Darbo ieškančio asmens išmoka mokama mažiausiai 36 dienas ir ilgiausiai 90 dienų. Jos dydis negali viršyti nacionalinio minimalaus atlyginimo.

Pagalba darbo ieškančiam asmeniui prieš pensiją skiriama asmenims, kurie dėl išmokos kreipiasi likus ne mažiau nei 5 metams iki senatvės pensijos amžiaus. Ši išmoka mokama visą likusį laikotarpį iki pensijos. Išmokos dydis sudaro 40 proc. mėnesio nacionalinio minimalaus atlyginimo²⁵.

²² *Unemployment Benefit*: <https://www.ess.gov.si/en/jobseekers/unemployment-benefit>

²³ *Unemployment benefits*: <https://www.kela.fi/unemployment-benefits>

²⁴ *Unemployment insurance in Sweden*: <https://www.a-kasser.dk/unemployment-insurance-in-europe/sweden/>

²⁵ *Unemployment Benefits in Hungary*: <https://www.angloinfo.com/how-to/hungary/working/unemployment/benefits>

Vokietija

Tai, kokį laikotarpį mokama nedarbo draudimo išmoka, priklauso nuo draudimo įmokų mokėjimo laikotarpio ir nuo darbo ieškančio asmens amžiaus.

Asmenims iki 50 metų nedarbo draudimo išmokos mokamos ilgiausiai 12 mėn. Tačiau, pavyzdžiui, jei asmuo buvo draustas 12 mėn., išmoka jam mokama 6 mėn.

Asmenims nuo 50 metų, priklausomai nuo aukščiau paminėtų veiksmų, nedarbo draudimo išmokos mokėjimo trukmė palapsniui ilgėja (pavyzdžiui, 55 metų asmenims – 18 mėn.) ir gali pasiekti 24 mėn. (58 metų ir vyresniems asmenims)²⁶.

Parengė

Informacijos ir komunikacijos departamento

Tyrimų skyriaus

Patarėjas Sigitas Daukša

Tel. (0 5) 209 6172, el. p. sigitas.dauksa@lrs.lt

*Seimo kanceliarijos Informacijos ir komunikacijos departamento Tyrimų skyriaus parengti analitiniai ir informaciniai darbai skirti Seimo narių parlamentinei ir Seimo kanceliarijos veiklai. Šiuose darbuose pateikta informacija nėra oficiali Lietuvos Respublikos Seimo pozicija. Šį darbą atgaminti, išleisti, platinti, versti, perdirbti, viešai skelbti, išskyrus įstatymų nustatytas išimtis, galima tik gavus Seimo kanceliarijos leidimą. Visais atvejais naudojant šį darbą privaloma nurodyti šaltinį.
© Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarija, 2024*

²⁶ *Arbeitslosengeld: Anspruch, Höhe, Dauer:* <https://www.arbeitsagentur.de/arbeitslos-arbeit-finden/arbeitslosengeld/finanzielle-hilfen/arbeitslosengeld-anspruch-hoehe-dauer>